सामाजिक परीक्षकले सम्बन्धित स्थानीय निकायका प्रमुख समक्ष पेश गर्ने प्रतिवेदनको

श्री व्यास नगरपालिका तनहुँ

१. पृष्ठभूमि

सूचनाको अधिकार हरेक नागरिकको नैसर्गिक अधिकार हो । त्यसैकारणले सरकारले आम नागरिकका लागि पूर्ण सूचनाको हक प्रदान गरेको छ । त्यस्तै सेवा जनताले पाउने अधिकार अन्तरगतको कुरा हो । सेवा प्रदायक निकायले सेवाग्राहीलाइ कसरी सेवा प्रदान गरेको छ सेवा प्राप्त गर्दा सेवाग्राही कति सन्तुष्ट छन । सेवा प्रवाहमा जनताले रुचाएका विधी र तरिकाहरु के के हुन ? सेवा प्रवाह गर्ने कार्यमा अझ राम्रो गर्नका लागि जनताका सुझावहरु के के छन ? सेवा प्रदायक संस्थाको सेवावाट जनतामा के कस्तो प्रभाव परेकोछ । यसैका लागि सेवा प्रदायक संस्था तथा सेवा ग्राही विचमा अन्तरक्रियाको आवस्यकता पर्दछ । सामाजिक परिक्षणको माध्यमवाट सेवावाट परेको सकारात्मक प्रभाव त्यसका सफलता, र त्यसबाट जनतामा परेको सकारात्मक प्रतिक्रिया तथा सेवालाइ थप प्रभावकारी बनाउनका लागि प्राप्त हुने सेवाग्राहीको सकारात्मक सुझाव र सेवा प्रदायकले सेवा प्रदान गर्दाका सिमाहरुको सेवाग्राहीहरुको महसुसीकरणका लागि अन्तरक्रिया नै सामाजिक परिक्षण हो । यसैकुरालाइ अगाडि वढाउने उद्देश्यका साथ सामाजिक परिक्षण कार्यविधी २०६७ को परिधी भित्र रहि व्यास नगरपालिकाको सामाजिक परिक्षण कार्य सम्पादन गरि यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

२. स्थानीय निकायको परिचय

क्षेत्रफल : ६०. ५१ वर्गकिमि

- भूगोलको जानकारी
  - सिमाना : पूर्व पोखरीभञ्ज्याङ, घाँसीकुवा र वरभञ्ज्याङ
  - पश्चिम जामुने, मनपाङ र स्याम्घा
  - उत्तर : क्यामिन तथा तनहुँसुर
  - दक्षिण : काँहु शिवपुर
- जनसंख्या : पुरुष १९३७६ तथा महिला : २३५२३ जम्मा ४२८९९
- यसको पहिचान : विविधयुक्ता शहर समुन्नत एवं सम्वृद्ध व्यास नगर(व्यासको जन्म थलो)

३. सामाजिक परीक्षणको उद्देश्य

- नगरपालिकावाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरु र सो सेवालाइ प्रभावकारी वनाउन नगरपालिकाले चालेका कदमको वारेमा समुदायलाइ जानकारी गराइ पारदर्शिता कायम गर्ने ।

- आम नागरिकको प्रत्यक्ष सहभागिताका आधारमा नगरपालिकाको सेवा प्रति उनिहरुको अधिकार जिम्मेवारी र अपनत्वको भावना विकास गर्ने ।
- सेवा प्रदायक निकायलाइ दलित,महिला,जनजाती तथा विपन्न तथा असक्षम वर्ग प्रति जवाफदेही बनाइ लक्षितवर्गले प्राप्त गर्ने सेवाका अपेक्षित उपलब्धी हासिल गर्ने कार्यमा योगदान पुराउने ।
- आम नागरिक र नगरपालिका विच खुल्ला रुपमा सहि सुचना आदान प्रदान बहस छलफल र नियमित सम्वाद गर्ने परिपाटि विकास गर्ने ।
- सेवाग्राही र सेवा प्रदायक विच सुचना आदान प्रदान गर्ने वातावरण सृजना गर्ने ।

४. नगरपालिकाले निर्धारण गरेका लक्ष

- लघु उद्यम स्थानीय सीप साधन श्रोतको संरक्षण परिचालन तथा सम्वर्द्धन गर्ने ।

- वाल मैत्री स्थानिय शासनको अनुभूति हुने गरी नीति तथा कार्यक्रम निर्धारण गर्ने ।

- जेष्ठ नागरिक एकल महिला, पिछडिएका वर्ग दलित , आदिवासी जनाजती अल्पसंख्यक समुदाय अपांगता भएका व्यक्तिलाइ फाइदा पुग्ने कार्यक्रम तय गर्ने ।

५. अध्ययन विधि

स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन तथा त्यसलाइ कार्यान्वयन गर्न बनेको नियम लाइ अध्ययन गरि नगरपालिकाले कार्य सञ्चालनका लागि बनाएका स्थानिय नीति तथा संघीय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालयले जारी गरेका निर्देशिका तथा कार्यविधीको अध्ययन गरिएको थियो । परिषदको माइन्यूट , कार्यक्रम विवरण पुस्तिका आदिको अध्ययन गर्नुका साथै उपभोक्ता समितिले सञ्चालन गरेका योजनाको फिल्ड अध्ययन उपभोक्ताहरुसंगको छलफल गरिएको थियो । सर्वदलीय वैठकका प्रतिलिपी वजेट निकासा प्रकया आदि दस्तावेज अध्ययन गरिएको थियो । अध्ययनका क्रममा सहयोग समितिको वैठक सञ्चालन गरिनुका साथै नगरपालिकाका विभिन्न शाखाहरुका प्रमुखसंग वसेर योजना कार्यान्वयनका सम्वन्धमा भएका सकारात्मक तथा कमजोर पक्षको वारेमा छलफल गरिएको थियो । सर्वप्रथम कार्यालयसंग वसेर साफा अवधारणा तयार गरिएको थियो । कार्यालयका कर्मचारीहरुलाइ राखेर अभिमुखिकरण गरिएको थियो । सामाजिक परिक्षण पश्चात प्रारम्भिक प्रतिवेदन टोल विकास संस्था प्रतिनिधी, नागरिक समाज, राजनितिक दलका प्रतिनिधी वार्ड नागरिक मञ्च , नागरिक सचेतना केन्द्र , पत्रकार तथा कार्यालय प्रमुखहरुको उपस्थितीमा प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरियो ।

सो प्रतिवेदन माथि तथा नगरपालिकाले गरेका कार्यहरुको प्रगति प्रस्तुत गरिनुका साथै त्यसमा भएका उपलब्धी तथा काम गर्ने क्रममा देखिएका कमि कमजोरी सहभागीले औल्याएका थियो । भेलाको अध्यक्षता कार्यकारी अधिकृत तथा नगरप्रमुख हुमनाथ शर्माले गर्नुभएको थियो भने सञ्चालन सामाजिक परिक्षक पदम प्रसाद पाण्डेयले गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा स्वागत तथा कार्यक्रममको औचित्य वरिष्ठ आलेप अधिकृत कुमार कञ्चन जीसीले गर्नुभएको थियो । सो प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुपूर्व सामाजिक परिक्षक राम बहादुर राउतले भेलाले पालन गर्नुपर्ने निम्न आचार संहिता प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।
आचार संहिता

- विषयवस्तुमा मात्र केन्द्रित रही छलफल गर्ने ।
- तथ्यांक र सूचनाको आधारमा रही विचार राख्ने ।
- निजी वा व्यक्तिगत कुरामा टिप्पणी नगर्ने तथा व्यक्तिगत आक्षेप नलगाउने ।
- सहभागीहरूले व्यक्त गरेका विचारमा प्रतिवाद नगर्ने, प्राप्त प्रतिक्रिया, सुझाव तथा टिप्पणीलाई सकारात्मक रूपमा लिने ।
- व्यक्ति वा संस्थाको सार्वजनिक मर्यादा र शिष्टाचारलाई कायम राख्ने ।
- सहभागीहरूलाई विचार राख्न प्रोत्साहन गर्ने र विचारका लागि धन्यवाद दिने ।

त्यस पछी अध्ययनको क्रममा देखिएका कुरहारु प्रतिवेदनको रुपमा परिक्षक राम बहादुर राउतले प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । त्यस पछि उठेका सुझावलाइ मनन गर्ने र अस्पष्ट भएका कुराहरुलाइ प्रष्ट पार्ने कार्य कार्यक्रमका अध्यक्ष कार्यकारी अधिकृत श्री हुमनाथ शर्मावाट भएको थियो । त्यस भेलामा सहभागीवाट प्राप्त सुझावलाइ समावेश गरि अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

६. अध्ययनको सीमा

सामाजिक परिक्षणको लागि गरिएका अध्ययन सामाग्रीहरु आ.व. ०७०/०७१का लागि व्यास नगरपालिकाले विनियोजन गरेको वजेट तथा कार्यक्रम त्यसको कार्यान्वयनका लागि गठन भएका उपभोक्ता समिति , आयोजना कार्यान्वयन तथा त्यसवाट लक्षित वर्गलाइ पुग्न गएको फाइदा आदिको वारेमा अध्ययन गरिएको थियो । प्रथम प्रतिवेदन प्रस्तुतिमा सहभागीवाट आएका सुझावहरुलाइ दस्तावेज बनाएर प्रस्तुत गरिएको छ ।

७. वृहत् छलफल कार्यक्रमको विवरण क) मिति :२०७१।०७।२७ ख) स्थान :१ वजे ग) समय : ३ घण्टा

८. सामजिक परीक्षणवाट देखिएका सवल पक्षहरु :

- नगरपरिषद वाट पारित गरिएका सवै योजना कार्यान्वयन गरिएको ।
- लक्षित वर्गमा महिला तर्फका आयोजनाहरु सवल ढंगले कार्यान्वयन गरिएको ।
- महिला तर्फको कार्यक्रममा मानव शंसाधन विकास तथा भौतिक पूर्वाधार विकास समान ढंगले गर्ने गरिएको ।
- टोल विकास समितिहरुको क्रियाशिलतामा योजना कार्यान्वयन भएको ।

- नगरपालिकाले सरसफाइमा सम्वेदनशिलता देखाएको ।
- कार्यालय व्यवस्थापन कुसलतापूर्वक गरिएको ।
- सुशासनमा सहयोग अन्तरगत जनता प्रति उत्तरदायीत्वका लागि नासु स्तरको कर्मचारीवाट निवेदन लेख्न सहयोगी राखेको ।
- सेवा प्रवाहमा गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था गरी जनताको गुनासो सम्वोधन गरिएको ।
- निर्माण गरिएका भौतिक पूर्वाधारहरु गुणस्तरीय देखिएका ।
- सडकहरु पनि गुणस्तरीय देखिएको ।
- कार्यालयमा लेखा व्यवस्थापन सरल र पारदर्शी रहेको ।
- अभिलेखीकरण व्यवस्थित रहेको ।
- भौतिक साधन(गाडिहरु मध्ये केहि विग्रेका) र वाँकी राम्रो परिचालन भएको ।
- उपभोक्ता समितिवाट कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको ।
- वेरुजु रकम सारै कम रहेको ।
- पेश्की सुन्य अवस्थामा रहेको ।

९. सामजिक परीक्षणवाट देखिएका चुनौती तथा कमिकमजोरीहरु (बुँदागत रुपमा लेख्ने)

- फूटकर योजना वढि देखिएकोले वजेटले ठोस उपलब्धी दिन नसकेको ।
- निकासाको प्रवाह हेर्दा वर्षको अन्तिम चौमासिकमा वढि रकम निकासा भएको देखिएको ।
- वालवालिकाको कार्यक्रममा वढि भौतिक पूर्वाधारका कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।
- उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिवृद्धिमा ध्यान नदिइएको ।
- कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिमा ध्यान पुऱ्याउन नसकेको ।
- लक्षित वर्गको योजना तर्जुमामा सम्वन्धित पक्षको सक्रिय सहभागिता कम रहेको ।

१०. सामाजिक जिम्मेवारी पुरा गर्न स्थानीय निकायले चाल्नु पर्ने कदमहरु वा सुझावहरु

- दीर्घकालिन सोच सहितको रुपान्तरीत योजना तर्जुमा गर्न जरुरी देखिन्छ । तसर्थ आम जनताको सहभागितामा योजना दीर्घकालिन योजना तर्जुमा गर्न सुझाव राख्दछु ।
- वडा नागरिक मञ्चलाइ क्रियाशिल वनाउन र त्यस प्रकारले परिचालन गर्न सुझाव छ ।
- उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गर्न सुझाव छ ।
- फोहर व्यवस्थापनको दीर्घकालिन योजना निर्माण गर्न सुझाव राख्दछु ।
- व्यवस्थित वधशाला निर्माण तर्फ नगरपालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।
- कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि को कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सुझाव राख्दछु ।
- उपभोक्ता समितिको क्रियाशिलता गुणस्तरीय कार्यसम्पादन तथा समयमा फरफारकको आधारमा उत्कृष्ठ उपभोक्ता समितिलाइ पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने प्रवन्ध गर्न सुझाव राख्दछु ।
- अनुगमन तथा मुल्यांकनका लागि संयन्त्रलाइ नियमित गर्ने सुझाव राख्दछु ।

सामाजिक परीक्षकको नाम : राम बहादुर राउत

दस्तखत :

संस्था : स्वास्थ्य सीपमूलक शैक्षिक विकास केन्द्र पाल्पा

सामाजिक परिक्षणका केहि झलक

प्रस्तुतिकरण छलफलमा स्वागत गर्दै कुमार कञ्चन जिसी

प्रतिवेदन प्रस्तुति गर्दै सामाजिक परिक्षक राम वहादुर राउत

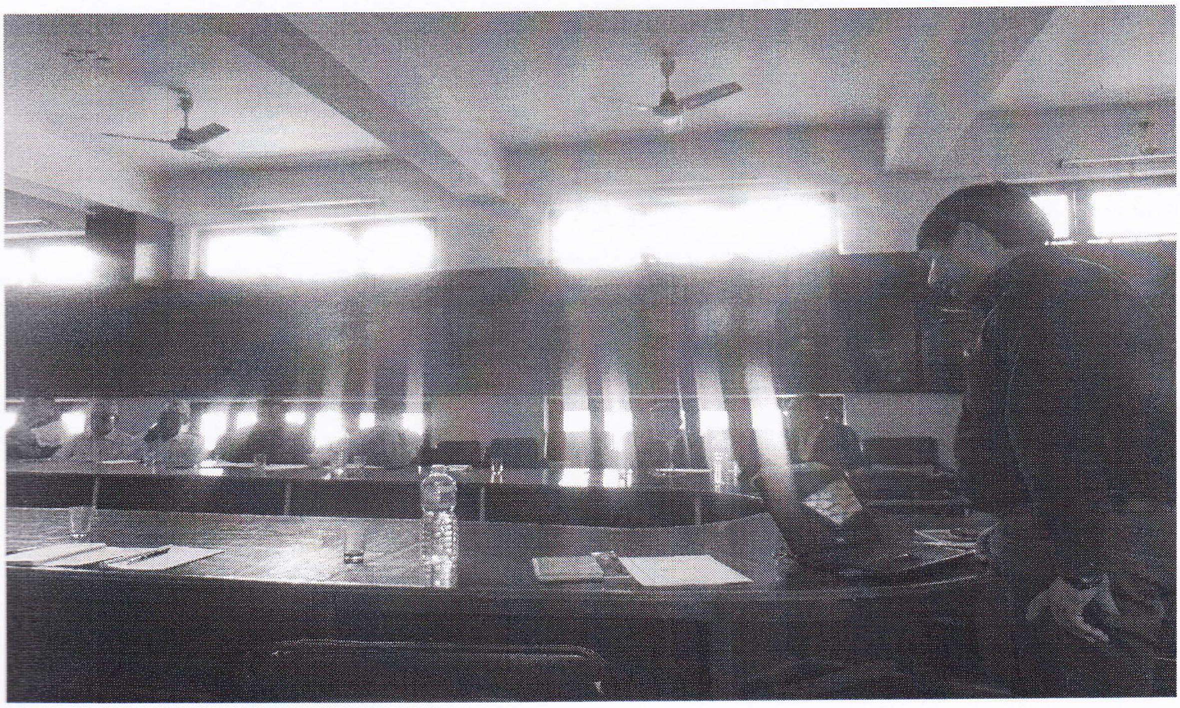

सहभागीहरु

सामाजिक परिक्षणका लागि केहि प्रश्न

अयोजनाको नाम : सिन्धु आमा समूह भवन निर्माण

तपाइलाई यो आयोजनामा के कति वजेट विनियोजन भएको थियो भन्ने जानकारी छ ? छ भने के कति होला ?

आ.व. ०६०/०६१ रु, १,५०,०००/- + १०,००० = रु २,१०,०००/-

यो आयोजनाको उपभोक्ता समिति कति सदस्यीय छ जसमा महिला दलित जनजातीको प्रतिनिधीत्व कसरी भएको छ ?

- अध्यक्ष : सिता रिजाल
- सचिव : सरस्वती रिजाल
- कोषाध्यक्ष : कृष्ण ढुगाल
- सदस्य : भगवती रिजाल
- सदस्य : भगवती रिजाल
- सदस्य : सावित्रा सौधाने
- सदस्य : गोमा रिजाल

यो आयोजना सम्पन्न भएपछि तपाइहरुलाइ के कस्तो फाइदा भएको छ ? यो आयोजना नवनेको भए के हुनेथियो ?

→ भवन बनेर बैठक चलाउन सजिलो भयो ।
→ बच्चाको बालकेन्द्र संचालन गर्न सजिलो भएको छ ।
→ पुरानो भवन भएकोले पानी चुहिन ।
→ शौचालय पनि निर्माण भयो अहिले सजिलो भएको छ ।

यो आयोजनाको सवै भन्दा राम्रो पक्ष के हो ?

→ शौचालय र खानेपानी निर्माण भएको राम्रो छ।

यो आयोजना कार्यान्वयन गर्दा तपाइले भोगेका समस्या के के हून ?

→ पटक-पटक नगरपालिका प्राविधिक आउन पर्‍यो।

→ बजेट कम भयो।

→ जग्गा मिलाउन समस्या भयो।

यो आयोजना के के कुरा गरेको भए सजिलो गरि सम्पन्न गर्न सकिने थियो तपाइको सुझाव राख्नुहोस ?

→ ग्याल ढोका मर्मत गर्नु पर्ने छ।

→ रंगरोगन लगाउन पर्‍यो।

→ फर्निचर आवश्यक छ।

उत्तरदाताको नाम : सिता रवनाल

उपभोक्ता समूह : अध्यक्ष

ठेगाना : ज्याग, ८

मिति : २०७१।६।२२

हस्ताक्षर : सिता रवनाल

मिति २०६९ साल कार्तिक २६ गतेका दिन व्यास नगरपालिका-
[illegible] आ.व. ०६८/०६९ को सामाजिक परिक्षण कार्यक्रमको प्रस्तुतीकरण -
[illegible]को अध्यक्ष व्या. न.पा. का प्रमुख एवं कार्यकारी अधिकृतज्यू-
[illegible]को अध्यक्षतामा सामाजिक परिक्षण गर्ने सहयोगी संस्था स्वावलम्बन
[illegible] तथा शैक्षिक विकास केन्द्र द्वारा गरिएको परिक्षण कार्यको
[illegible] निम्न उपस्थितीमा निम्न निर्णय गरियो।

- दुर्गानाथ शर्मा ढकाल - प्रमुख एवं कार्यकारी अधिकृत -
- बन्धु प्रसाद बास्तोला स्थानीय विकास अधिकारी
- रामचन्द्र बराल - ने.का. नगर (स्वर्ण लिंग समिति)
- विरेन्द्र बहादुर अधिकारी - ने.कं.पा. एमाले " "
- राजेन्द्र केशरी पौडेल - ए.ने.कं.पा. (माओवादी) " "
- माधवहरि नजगाई
- श्री कृष्ण श्रेष्ठ
- श्री बहादुर सिंह थापा - रा.प्र.पा. तनहुँ
- रवि बहादुर (अधिकारी) संयोजक नागरिक [illegible] व्यास
- चूडामणि दाहाल - अध्यक्ष, टोल विकास नगर समन्वय समिति
- दयाराम शर्मा संयोजक टो. वि. सं. व्यास ७,
- चिरञ्जीवि पण्डित " " व्यास-६
- प्रेम कुमार श्रेष्ठ " " व्यास १०
- टेक बहादुर थापा " " व्यास २,
- मन्त्री बहादुर गुरुङ, वडा समन्वय कोषाध्यक्ष व्यास ११
- डिल्लु पुन " " व्यास ३ डिल्लु
- खिरमाया कार्कि के व्यास ५ खिरमाया
- लिला कडेल नगर महिला व्यास ५
- श्री वासना कुँवर व्यास ७
- श्री सरिता पौडेल नगर महिला समन्वय समिति व्यास ५
- श्री रन्जीता आचार्य UGE
- श्री शंकर सुवेदी ICTV

दिपा ओझा - वडा समन्वय समीती कोषाध्यक्ष

[illegible]राज खनाल अध्यक्ष ह्यां. वि. उ वडा समन्वय स. व्यास-८

अध्यक्ष [illegible] [illegible] वृहत्तर [illegible] विकास [illegible]

विकास खनाल व्यास २ नं वडा समन्वय समीति कोषाध्यक्ष

नरहरि खनाल व्यास [illegible] [illegible]

मिना थापा मगर व्यास-२ [illegible] नगर महिला समन्वय स. मिना

[illegible] [illegible] व्यास-११ [illegible] नगर महिला [illegible]

कुमार [illegible] [illegible] - वरिष्ठ [illegible] अधिकृत

[illegible] [illegible] - कम्प्युटर [illegible]

भेषराज तिवारी - [illegible]

[illegible] - [illegible] [illegible]

ओमकार आचार्य [illegible] मैनेजर - माछीमेती रफ्टिङ

कल्पना कोइराला व्यास - ३ वडा नागरिक मञ्च (संयोजक)

[illegible] [illegible] व्यास - ५ [illegible] [illegible]

राम बहादुर राउत परिक्षक (सां.हि.पा)

प्रथम प्रसाद पाण्डे

स्वास्थ्य [illegible] तथा [illegible] विकास केन्द्र द्वारा तयार [illegible] सामाजिक परिक्षण प्रतिवेदनको प्रस्तुती भयो। उक्त प्रतिवेदन [illegible] गरियो।